

2023/2028(INI)

20.9.2023

STANOVISKO

Výboru pro ústavní záležitosti

pro Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

ke stavu základních práv v EU v roce 2022 a 2023
(2023/2028(INI))

Zpravodaj: François Alfonsi

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro ústavní záležitosti vyzývá Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil tyto návrhy:

1. vítá pokrok, jehož bylo dosaženo v jednáních o přistoupení EU k Evropské úmluvě o lidských právech (EÚLP), jak vyžaduje Lisabonská smlouva, a nedávno dosaženou předběžnou dohodu o návrhu revidovaných přístupových nástrojů; žádá, aby přistoupení bylo dokončeno co nejdříve s cílem zajistit pevnější a ucelenější ochranu lidských práv v Evropě tím, že EÚLP bude pro všechny evropské orgány závazná a jednotlivcům bude umožněno podávat žaloby na Unii přímo u Evropského soudu pro lidská práva; vyzývá dále EU, aby přistoupila k Rámcové úmluvě o ochraně národnostních menšin a Evropské chartě regionálních či menšinových jazyků;
2. vyzývá k dokončení přistoupení EU a jejích členských států k úmluvám Rady Evropy, jako je Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, Lanzarotská úmluva, Trestněprávní úmluva o korupci a Občanskoprávní úmluva o korupci, Evropská sociální charta a Istanbulská úmluva; vyzývá orgány EU a členských států, aby podporovaly komplexní a konstruktivní spolupráci s Radou Evropy s cílem posílit svou odpovědnost za zajištění ochrany základních práv;
3. zdůrazňuje význam Istanbulské úmluvy pro ochranu základních práv žen a boj proti násilí a domácímu násilí a vyzývá šest členských států, které ji dosud neratifikovaly, aby tak neprodleně učinily;
4. vyzývá k posílení klíčové úlohy Agentury EU pro základní práva (FRA), mimo jiné rozšířením jejích úkolů a pravomocí s cílem dále prosazovat a chránit základní práva v celé EU;
5. zdůrazňuje úlohu členských států na všech úrovních, zejména na úrovni vnitrostátních a regionálních parlamentů, vnitrostátních a místních správních orgánů a donucovacích orgánů, pokud jde o zajišťování plného uplatňování Listiny základních práv (dále jen „Listina“) při provádění práva EU; připomíná, že agentuře FRA musí být poskytnuty dostatečné kapacity a zdroje pro plnění úkolů, které jí byly svěřeny v souladu s jejím obnoveným mandátem;
6. vyzývá Komisi a členské státy, aby subjekty občanské společnosti dále informovaly a zapojily je do provádění Listiny; připomíná, že podle zprávy agentury FRA o základních právech z roku 2022 stále existuje na místní úrovni prostor pro zlepšení ochrany a prosazování základních práv; připomíná, že je třeba zaručit, aby práva a zásady zakotvené v Listině byly řádně zohledněny ve všech fázích legislativního procesu EU, a že je třeba sledovat provádění všech práv, která jsou v ní zakotvená, na všech úrovních správy; zdůrazňuje, že EU si musí jako prioritu stanovit také vzdělávání a informovanost svých občanů o jejich základních právech a zajistit, aby byli dobře informováni a schopni tato práva uplatňovat;
7. bere na vědomí zprávu Rady Evropy ze dne 6. října 2022 nazvanou „Freedom of political speech: an imperative for democracy“; zdůrazňuje, že svoboda projevu v EU nesmí být omezována zájmy, ústavním rámcem nebo politickými rozhodnutími

členského státu; zdůrazňuje význam plurality sdělovacích prostředků a svobody projevu; zdůrazňuje, že je třeba zajistit nestrannost a skutečnou nezávislost vnitrostátních regulačních orgánů na vládách; důrazně odsuzuje neodůvodněné a nepřiměřené vměšování těchto orgánů do novinářských projevů a redakčních rozhodnutí v některých členských státech; vítá v tomto ohledu návrh Evropského aktu o svobodě sdělovacích prostředků a vyzývá k jeho urychlenému schválení;

8. bere na vědomí zprávu Rady Evropy z června 2022 nazvanou „Pegasus spyware and its impacts on human rights“; vyjadřuje hluboké znepokojení nad jejím závěrem, že špionážní software Pegasus má nebo by mohl mít škodlivé účinky na lidská práva a základní svobody, včetně práva na důstojnost, svobody shromažďování a svobody náboženského vyznání, a dokonce i na fyzickou a psychickou integritu jedince; vyzývá členské státy, aby okamžitě přestaly používat špionážní software Pegasus;
9. bere na vědomí stanoviska, zprávy a studie Benátské komise; žádá, aby byly dodržovány a aby byla přijata náležitá navazující opatření;
10. bere na vědomí zprávy OBSE/ODIHR o pozorování voleb v zúčastněných státech EU;
11. vyjadřuje politování nad tím, že vystoupením Spojeného království z EU byla vážně zasažena základní práva a status pobytu občanů EU a Spojeného království; zdůrazňuje, že protokol o Severním Irsku je předpokladem bezproblémového vztahu mezi EU a Spojeným královstvím; vyzývá vládu Spojeného království a všechny členské státy, aby zaručily plnou ochranu práv občanů EU a Spojeného království, jak je stanoveno v dohodě o vystoupení Spojeného království z EU, dohodě o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím a ve Windsorském rámci, i ochranu práv zakotvených ve Velkopáteční dohodě;
12. domnívá se, že ruská útočná válka proti Ukrajině staví EU do nové situace, kdy se uvažuje o budoucím rozšíření o Ukrajinu, Moldavsko, Gruzii a země západního Balkánu, přičemž nezbytný základ představují kodaňská kritéria, zejména stabilita institucí zaručujících demokracii, právní stát, lidská práva a respektování a ochranu menšin;
13. vyzývá členské státy, aby se všemi osobami, které hledají útočiště před ruskou útočnou válkou, zacházely humánně a solidárně v souladu s platným mezinárodním právem a dohodami; vyzývá v této souvislosti k uplatňování článku 2 Smlouvy o Evropské unii (SEU) v plném rozsahu, zejména pokud jde o dodržování lidských práv, a to i v rámci probíhajících jednání o novém paktu o migraci a azylu;
14. vítá skutečnost, že Komise přijala evropský mechanismus právního státu a následně od roku 2020 každoročně zveřejňuje zprávy o právním státě; důrazně odsuzuje závažné porušování zásad právního státu v některých členských státech na úkor základních práv a svobod; vyjadřuje hluboké znepokojení zejména ohledně rozhodnutí, která zpochybňují nadřazenost práva EU, a vyzývá Komisi, aby zaujala velmi rozhodný postoj k přetrvávajícím útokům na právní stát nebo na kteroukoli z hodnot zakotvených v článku 2 SEU v určitých členských státech, a to za použití všech dostupných nástrojů; vítá zprávu o právním státu za rok 2023, kterou vypracovala Komise, a zejména soubor konkrétních doporučení členským státům ohledně vnitrostátních systémů soudnictví, protikorupčních rámců, svobody a plurality sdělovacích prostředků a institucionálních

otázek souvisejících s kontrolami a rovnováhou; opakuje svou podporu plnému provádění nařízení o podmíněnosti dodržováním zásad právního státu a svou výzvu k přijetí interinstitucionální dohody o novém mechanismu pro demokracii, právním státě a základních právech; zdůrazňuje, že při příští revizi Smluv je třeba reformovat a posílit článek 7 SEU, aby byla zajištěna jeho použitelnost a účinnost;

15. navrhuje, aby dodržování zásad právního státu nebylo pouhým předpokladem pro přistoupení, ale závaznou a vymahatelnou povinností všech členských států, kterou je třeba sledovat během celého jejich členství v EU¹;
16. v návaznosti na zprávu Komise o právním státu vyzývá k zavedení výročních konferencí věnovaných tomuto tématu za účasti delegací ze všech členských států, které by zahrnovaly náhodně vybrané a rozmanité občany, poslance, místní orgány, sociální partnery a zástupce občanské společnosti na základě návrhu Konference o budoucnosti Evropy;
17. vyjadřuje politování nad nedávnými skandály, které poškozují obraz EU, jako je korupční skandál „Katargate“ a státní špionáž prostřednictvím softwaru Pegasus, jejímž cílem byli i poslanci EP; žádá, aby byly vyřešeny všechny důsledky těchto skandálů s cílem obnovit v plném rozsahu dobré jméno a důvěryhodnost Parlamentu a zachovat tak důvěru občanů v evropské instituce;
18. vítá v této souvislosti přijetí pozměňovacích návrhů k jednacímu řádu Evropského parlamentu, jejichž účelem je posílit jeho integritu, nezávislost a odpovědnost;
19. vítá práci vyšetřovacího výboru zřízeného v Evropském parlamentu (PEGA), jehož úkolem je prošetřit stávající vnitrostátní právní předpisy upravující sledování a zjistit, zda byl špionážní software použit k politickým účelům například proti novinářům, politikům nebo právníkům; zdůrazňuje, že nezákonné používání špionážního softwaru vládami jednotlivých států oslabuje evropskou demokracii a rozhodovací procesy; vyzývá k větší transparentnosti v rámci členských států, pokud jde o právní předpisy upravující dohled, aby se zabránilo vzniku nového skandálu v souvislosti s masovým sledováním;
20. je šokován zjištěními uvedenými ve zprávě Evropského úřadu pro boj proti podvodům o operativních činnostech agentury Frontex v Řecku a tím, že agentura zjevně ignoruje životy migrantů a aktivně porušuje jejich lidská práva, a vyjadřuje vážné znepokojení nad těmito zjištěními;
21. požaduje, aby orgány EU prováděly proaktivní politiku přístupu k dokumentům, integrity a transparentnosti s cílem zajistit, aby občané mohli účinně uplatňovat své právo kontrolovat práci a činnost orgánů EU;
22. v souladu s článkem 19 SEU, čl. 67 odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie a článkem 47 Listiny zdůrazňuje, že nezávislé soudnictví je základním kamenem právního státu a práva na účinnou právní ochranu; doporučuje opustit stávající přístup, kdy se otázky právního státu v jednotlivých zemích posuzují ad hoc, a vyzývá

¹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 12. února 2019 o provádění Listiny základních práv Evropské unie v institucionálním rámci EU Úř. věst. C 449, 23.12.2020, s. 28.

k vypracování kritérií a posuzování kontextu, jež by členské státy vedly při rozpoznávání a řešení jakýchkoli možných problémů týkajících se právního státu řádným a srovnatelným způsobem;

23. zdůrazňuje, že právní stát je neoddělitelně spjat s dodržováním demokracie a základních práv, a že tyto tři zásady proto musí být monitorovány společně.

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	20.9.2023
Výsledek konečného hlasování	+: 21 -: 3 0: 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Włodzimierz Cimoszewicz, Ana Collado Jiménez, Gwendoline Delbos-Corfield, Salvatore De Meo, Daniel Freund, Charles Goerens, Sandro Gozi, Zdzisław Krasnodębski, Jaak Madison, Victor Negrescu, Max Orville, Paulo Rangel, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	François Alfonsi, Vladimír Bilčík, Mercedes Bresso, Pascal Durand, Alin Mituța
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Sara Skyttedal

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

21	+
PPE	Vladimír Bilčík, Ana Collado Jiménez, Salvatore De Meo, Paulo Rangel, Sara Skyttedal, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Renew	Charles Goerens, Sandro Gozi, Alin Mituța, Max Orville
S&D	Mercedes Bresso, Włodzimierz Cimoszewicz, Pascal Durand, Victor Negrescu, Domènec Ruiz Devesa, Pedro Silva Pereira
The Left	Helmut Scholz
Verts/ALE	François Alfonsi, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund

3	-
ECR	Zdzisław Krasnodębski, Jacek Saryusz-Wolski
ID	Jaak Madison

0	0

Význam zkratk:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se